

REVÍZIA NARIADENÍ O SKUPINOVÝCH VÝNIMKÁCH PRE HORIZONTÁLNE DOHODY A HORIZONTÁLNYCH USMERNENÍ – PREHLAD HLAVNÝCH NAVRHOVANÝCH ZMIEN

1. ÚVOD

1. Komisia marec 2022 uverejnila na konzultáciu so zainteresovanými stranami návrh revidovaných nariadení o skupinových výnimkách pre dohody o výskume a vývoji a dohody o špecializácii, spolu ďalej len „nariadenia HBER“ (Horizontal Block Exemption Regulations), a sprievodných usmernení k dohodám o horizontálnej spolupráci (ďalej len „horizontálne usmernenia“). Platnosť nariadení HBER uplynie 31. decembra 2022.
2. Horizontálna spolupráca podporujúca hospodársku súťaž a realizovaná vo forme dohôd o výskume a vývoji a dohôd o špecializácii, na ktoré sa vzťahujú nariadenia HBER, je nevyhnutná na účely digitálnej a zelenej transformácie a môže prispievať k odolnosti vnútorného trhu. V nariadeniach HBER sa stanovuje, že dohody o výskume a vývoji a dohody o špecializácii, ktoré spĺňajú určité podmienky, sú vyňaté z uplatňovania článku 101 ods. 1 zmluvy, pretože sa predpokladá, že spĺňajú požiadavky na udelenie výnimky podľa článku 101 ods. 3 zmluvy. Nariadenia HBER preto vytvárajú pre tieto kategórie dohôd tzv. bezpečný prístav.
3. Horizontálne usmernenia poskytujú usmernenie k tomu, ako vykladať a uplatňovať nariadenia HBER a ako vykonávať vlastné posúdenie súladu s článkom 101 ods. 1 a 3 zmluvy, pokiaľ ide o dohody o výskume a vývoji a dohody o špecializácii, ale aj v prípade iných druhov dohôd o horizontálnej spolupráci, na ktoré sa podľa nariadení HBER výnimka nevzťahuje. Patria sem dohody o nákupe, komercializácii, šandardizácii a štandardných podmienkach, ale všeobecnejšie aj výmena informácií.
4. Účelom konzultácie je získať spätnú väzbu od zainteresovaných strán k i) návrhu revidovaných nariadení HBER a ii) návrhu revidovaných horizontálnych usmernení. Cieľom navrhovaných zmien je riešiť problémy zistené počas hodnotenia, ako sa uvádza v pracovnom dokumente útvarov Komisie uverejnenom 6. mája 2021¹.
5. Z hodnotenia vyplynulo, že nariadenia HBER a horizontálne usmernenia uľahčujú spoločnostiam spoluprácu spôsobmi, ktoré sú ekonomicky žiaduce, a bez nepriaznivých účinkov z hľadiska politiky hospodárskej súťaže. Podporujú hospodársku súťaž a poskytujú spoločnostiam právnu istotu pri navrhovaní a vykonávaní ich dohôd o horizontálnej spolupráci. Nariadenia HBER a horizontálne usmernenia zároveň splnili svoj cieľ, ktorým bolo zjednodušiť administratívny dohľad zo strany Komisie, vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže a vnútroštátnych súdov.
6. Z hodnotenia však takisto vyplýva, že nariadenia HBER a horizontálne usmernenia nie sú plne prispôbené hospodárskemu a spoločenskému vývoju za posledných desať rokov, napríklad pokiaľ ide o digitalizáciu a plnenie cieľov v oblasti udržateľnosti. Niektoré ustanovenia uvedené v nariadeniach HBER sa považovali za nepružné a zložité, zatiaľ čo iné sa spoločnostiam zdali nejasné a ťažko vyložiteľné. Zistilo sa, že úroveň právnej istoty, ktorú poskytujú horizontálne usmernenia, je v prípade rôznych druhov dohôd o horizontálnej spolupráci, na ktoré sa tieto usmernenia vzťahujú, nerovnomerná.

¹ Pozri pracovný dokument útvarov Komisie, Hodnotenie nariadení o skupinových výnimkách pre horizontálne dohody, SWD(2021)103 final zo 6. mája 2021, https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-05/HBERs_evaluation_SWD_en.pdf.

7. Od začatia fázy posúdenia vplyvu v júni 2021² Komisia zhromaždila ďalšie dôkazy o oblastiach, ktoré si vyžadujú zlepšenie. Uskutočnila otvorenú verejnú konzultáciu a niekoľko cielených konzultácií o konkrétnych druhoch dohôd o horizontálnej spolupráci. Komisia zorganizovala aj semináre so zainteresovanými stranami a dala vypracovať päť štúdií na podporu posúdenia vplyvu. Ďalšie dôkazy sa zozbierali prostredníctvom diskusií so zainteresovanými stranami a s vnútroštátnymi orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže. V návrhu revidovaných nariadení HBER a horizontálnych usmernení sa zohľadňujú všetky doteraz zhromaždené dôkazy. Verejná konzultácia o týchto návrhoch tvorí neoddeliteľnú súčasť zisťovania skutočností, ktoré vykonala Komisia. Získané poznatky sa využijú pri posúdení vplyvu, ktoré bude tvoriť základ konečných verzií revidovaných nariadení HBER a revidovaných horizontálnych usmernení.
8. V tejto vysvetľujúcej poznámke sa uvádzajú hlavné zmeny navrhnuté v návrhu revidovaných nariadení HBER a horizontálnych usmernení podľa druhu dohody a vysvetľuje sa v nej, ako sa tieto zmeny zameriavajú na riešenie problémov zistených počas hodnotenia, čím prispievajú k plneniu cieľov nariadení HBER a horizontálnych usmernení.

2. DOHODY O VÝSKUME A VÝVOJI – ZMENY NAVRHNUTÉ V NÁVRHU REVIDOVANÉHO NARIADENIA O SKUPINOVEJ VÝNIMKE PRE DOHODY O VÝSKUME A VÝVOJI A V SPRIEVODNEJ KAPITOLE HORIZONTÁLNYCH USMERNENÍ

9. Z hodnotenia vyplynulo, že znenie nariadenia o skupinovej výnimke pre dohody o výskume a vývoji nie je dostatočne prispôbené dohodám zameraným na vývoj nových produktov, technológií a procesov a na výskumné a vývojové úsilie, ktoré je nasmerované predovšetkým na konkrétny zámer alebo cieľ (tzv. výskumné a vývojové póly). S cieľom zabezpečiť nepretržitú účinnú ochranu hospodárskej súťaže sa v návrhu revidovaného nariadenia o skupinovej výnimke pre dohody o výskume a vývoji navrhuje, aby sa na takéto dohody už nevzťahovala výnimka v prípade, ak by okrem výskumného a vývojového úsilia zmluvných strán dohody o výskume a vývoji zostali menej ako tri konkurujúce výskumné a vývojové úsilie porovnateľné s takýmto úsilím zmluvných strán.
10. S cieľom uľahčiť spoločnostiam spoluprácu v rámci dohôd o výskume a vývoji, poskytnúť primeranú právnu istotu a zjednodušiť administratívny dohľad sa v návrhu revidovaného nariadenia o skupinovej výnimke pre dohody o výskume a vývoji takisto navrhuje:
- a) zjednodušiť zavedenie obdobia odkladu, ktoré sa uplatňuje v prípade zvýšenia trhových podielov nad hraničnú hodnotu pre udelenie výnimky;
 - b) doplniť niektoré nové vymedzenia pojmov a objasniť znenie existujúcich vymedzení;
 - c) vypočítať trhové podiely na základe predchádzajúceho kalendárneho roka alebo priemeru troch predchádzajúcich rokov v závislosti od trhu (v súčasnom nariadení o skupinovej výnimke pre dohody o výskume a vývoji sa ako základ pre výpočet berie len predchádzajúci kalendárny rok);

² Úvodné posúdenie vplyvu bolo uverejnené 7. júna 2021 a je k dispozícii tu: https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-06/HBERs_inception_impact_assessment.pdf.

- d) mierne upraviť vymedzenie pojmu „potenciálni konkurenti“, aby sa odstránil odkaz na malé, ale trvalé zvýšenie cien;
 - e) zaviesť článok o odňatí výhody na základe existujúceho znenia v odôvodneniach nariadenia o skupinovej výnimke pre dohody o výskume a vývoji.
11. Okrem toho sa v návrhu revidovaných horizontálnych usmernení navrhuje nový oddiel, v ktorom sa vysvetľuje uplatňovanie nariadenia o skupinovej výnimke pre dohody o výskume a vývoji s cieľom pomôcť spoločnostiam lepšie pochopiť spôsob jeho fungovania a rôzne pojmy a vymedzenia, ktoré sa v ňom používajú.
- 3. DOHODY O ŠPECIALIZÁCII – ZMENY NAVRHNUTÉ V NÁVRHU REVIDOVANÉHO NARIADENIA O SKUPINOVEJ VÝNIMKE PRE DOHODY O ŠPECIALIZÁCII A V SPRIEVODNEJ KAPITOLE HORIZONTÁLNYCH USMERNENÍ**
12. S cieľom objasniť neistotu týkajúcu sa rozsahu pôsobnosti nariadenia o skupinovej výnimke pre dohody o špecializácii, ktorá bola zdôraznená v hodnotení, sa v návrhu predmetného revidovaného nariadenia navrhuje rozšíriť vymedzenie pojmu „dohody o jednostrannej špecializácii“ tak, aby sa vzťahovalo na viac ako dve zmluvné strany (v súčasnom nariadení o skupinovej výnimke pre dohody o špecializácii sa striktnie odkazuje na dohody medzi dvoma zmluvnými stranami). Okrem toho sa v návrhu revidovaných znení navrhuje, aby horizontálne subdodávateľské dohody vo všeobecnosti, a nielen dohody zamerané na rozšírenie výroby, mohli využívať výhody vyplývajúce z pravidla bezpečného prístavu stanoveného v horizontálnych usmerneniach.
13. Cieľom ďalších zmien navrhnutých v návrhu revidovaného nariadenia o skupinovej výnimke pre dohody o špecializácii a revidovaných horizontálnych usmernení je uľahčiť spoločnostiam spoluprácu v rámci dohôd o špecializácii, poskytnúť primeranú právnu istotu a zjednodušiť administratívny dohľad. Na tento účel sa v návrhu revidovaného nariadenia o skupinovej výnimke pre dohody o špecializácii navrhuje:
- a) zjednodušiť zavedenie obdobia odkladu, ktoré sa uplatňuje v prípade zvýšenia trhových podielov nad hraničnú hodnotu pre udelenie výnimky;
 - b) doplniť niektoré nové vymedzenia pojmov a objasniť znenie existujúcich vymedzení;
 - c) vypočítať trhové podiely na základe predchádzajúceho kalendárneho roka alebo priemeru troch predchádzajúcich rokov v závislosti od trhu (v súčasnom nariadení o skupinovej výnimke pre dohody o špecializácii sa ako základ berie len predchádzajúci kalendárny rok);
 - d) mierne upraviť vymedzenie pojmu „potenciálni konkurenti“, aby sa odstránil odkaz na malé, ale trvalé zvýšenie cien;
 - e) zaviesť článok o odňatí výhody na základe existujúceho znenia v odôvodneniach nariadenia o skupinovej výnimke pre dohody o špecializácii;
 - f) objasniť, ako sa uplatňuje hraničný trhový podiel, ak sa dohoda týka medziproduktov.
14. Okrem toho sa v návrhu revidovaných horizontálnych usmernení navrhuje(-ú):
- a) nový oddiel, v ktorom sa vysvetľuje uplatňovanie nariadenia o skupinovej výnimke pre dohody o špecializácii s cieľom pomôcť spoločnostiam lepšie

pochopiť spôsob jeho fungovania a rôzne pojmy a vymedzenia, ktoré sa v ňom používajú, ako aj

- b) usmernenia k dohodám o spoločnom využívaní siete – ako osobitný príklad dohôd o výrobe, ktoré sa týkajú služieb.

4. HLAVNÉ NAVRHOVANÉ ZMENY OSTATNÝCH KAPITOL HORIZONTÁLNYCH USMERNENÍ

4.1. Úvod k horizontálnym usmerneniam

- 15. V úvodnej kapitole návrhu revidovaných horizontálnych usmernení sa navrhuje(-ú):
 - a) reštrukturalizácia s cieľom zabezpečiť logickejší tok a zároveň zohľadniť doplnenie kapitoly o dohodách o udržateľnosti. Táto kapitola je v súlade s návrhom usmernení o vertikálnych obmedzeniach s cieľom zabezpečiť súlad;
 - b) dodatočné usmernenia na pomoc podnikom pri vykonávaní vlastného posúdenia ich dohôd podľa článku 101 ods. 1 zmluvy, najmä pokiaľ ide o:
 - i) určenie ťažiska dohôd o horizontálnej spolupráci;
 - ii) kľúčové pojmy (podnik, združenie podnikov, zosúladený postup atď.) v súlade s príslušnou judikatúrou;
 - iii) uplatňovanie článku 101 ods. 1 na spoločné podniky a ich materské spoločnosti, čo odráža vývoj judikatury;
 - c) ďalšie usmernenia k obmedzeniam podľa cieľa a účinku v záujme zahrnutia nedávnej judikatury.

4.2. Dohody o spoločnom nákupe (kapitola 4)

- 16. V záujme pokračovania v plnení príslušných cieľov sa v kapitole o dohodách o spoločnom nákupe navrhuje(-ú):
 - a) mierna reštrukturalizácia na uľahčenie vykonávania vlastného posúdenia;
 - b) ďalšie objasnenia týkajúce sa druhov dohôd o spoločnom nákupe, z ktorých tiež jasne vyplýva, že táto kapitola sa vzťahuje na všetky typy odvetví. Ďalej sa v nej objasňuje, že usmernenia sa nevzťahujú len na skutočné spoločné nákupy, ale aj na spoločné rokovania (vrátane rokovaní, ktoré vedú nadobúdatelia licencie na patent nevyhnutný pre normu);
 - c) rozšírenie usmernení k obmedzeniam *podľa cieľa* v zmysle článku 101 ods. 1, ktoré objasňujú rozdiel medzi kartelmi kupujúcich a dohodami o spoločnom nákupe;
 - d) aktualizované usmernenia k obmedzeniam *podľa účinku* a doplnenie odkazu na judikatúru, v rámci ktorých sa uvádza, že niektoré zmluvné ustanovenia nemusia patriť do rozsahu pôsobnosti článku 101 ods. 1 ZFEÚ, ak je to na účely uzavretia dohody o spoločnom nákupe objektívne nevyhnutné;
 - e) objasnenie scenára možnej ujmy pre dodávateľov na hornom trhu a stanovenie okolností, za ktorých je menej pravdepodobné, že sa nižšie ceny prenesú na spotrebiteľov; zároveň sa tu vysvetľujú hrozby objavujúce sa pri vyjednávaní (a že by sa tiež mali posudzovať podľa účinkov);
 - f) ďalšie vysvetlenia uvedené v oddiele o posúdení prenesenia na spotrebiteľov podľa článku 101 ods. 3.

4.3. Dohody o komercializácii (kapitola 5)

17. V záujme pokračovania v plnení príslušných cieľov sa v kapitole o dohodách o komercializácii v návrhu revidovaných horizontálnych usmernení navrhuje(-ú):
- a) dodatočné usmernenia k osobitným pravidlám pre dohody o komercializácii poľnohospodárskych výrobkov;
 - b) dodatočné usmernenia k hlavným rizikám obmedzenia produkcie v rámci dohôd o komercializácii;
 - c) ďalšie objasnenia týkajúce sa dotknutých trhov a účinkov narúšajúcich hospodársku súťaž;
 - d) osobitný oddiel o konzorciách uchádzajúcich sa o zákazku, a najmä o posúdení dohôd o konzorciách medzi zmluvnými stranami, ktoré by sa mohli individuálne zapojiť do predkladania ponúk, a o analýze, ktorá sa má v takýchto prípadoch vykonať.

4.4. Výmena informácií (kapitola 6)

18. V záujme pokračovania v plnení príslušných cieľov sa v kapitole o výmene informácií v návrhu revidovaných horizontálnych usmernení navrhuje(-ú):
- a) nová štruktúra na uľahčenie vykonávania vlastného posúdenia;
 - b) ďalšie usmernenia v úvode k rôznym druhom výmeny informácií vrátane rôznych druhov spoločného využívania údajov;
 - c) ďalšie usmernenia v úvode k výmenám v kontexte akvizícií a k výmenám vyplývajúcim z regulačných iniciatív (EÚ);
 - d) predbežné určenie citlivých obchodných informácií v oddiele o posúdení podľa článku 101 ods. 1 zmluvy. Tento oddiel sa zároveň rozširuje tak, aby zahŕňal nedávnu judikatúru o tzv. porušeníach podľa cieľa;
 - e) dodatočné usmernenia k mnohým pojmom relevantným pre vykonávanie vlastného posúdenia, najmä pokiaľ ide o „skutočne verejné informácie/údaje“, agregáciu informácií/údajov, aktuálnosť informácií, jednostranné zverejnenie, nepriamu výmenu informácií [vrátane tzv. hviezdového scenára (hub and spoke scenario) a sprostredkovateľov tretích strán] a odkazy na nedávnu judikatúru;
 - f) nové oddiely s usmerneniami k opatreniam na obmedzenie/kontrolu využívania údajov, ako aj k prístupu k zhromaždeným informáciám.

4.5. Dohody o štandardizácii (kapitoly 7 a 8)

19. V záujme pokračovania v plnení príslušných cieľov sa v kapitole o dohodách o štandardizácii v návrhu revidovaných horizontálnych usmernení navrhuje zaviesť:
- a) väčšiu flexibilitu pri analýze účinkov tým, že sa za určitých okolností umožní obmedzenejšia účasť na vývoji normy;
 - b) požiadavku na konkrétnejšie zverejňovanie a akceptovanie všeobecného zverejnenia ako výnimky/menej účinného spôsobu na dosiahnutie dvoch cieľov, ktorými sú zabezpečenie i) informovaného výberu technológie, ktorá sa má zahrnúť do normy, a ii) účinného prístupu k výsledku normy;
 - c) zmienku o tom, že štandardné dohody o vývoji, v ktorých sa stanovuje zverejnenie maximálnej akumulovanej sadzby licenčného poplatku *ex ante* všetkými držiteľmi

práv duševného vlastníctva, v zásade neobmedzia hospodársku súťaž v zmysle článku 101 ods. 1;

- d) viac prvkov na vykonanie posúdenia toho, či je navrhovaný poplatok nadobúdateľa licencie spravodlivý, primeraný a nediskriminačný;
- e) odkazy na príslušný rámec posúdenia pre skupiny rokujúce o licenciách v kapitole o spoločnom nákupe;
- f) rozdelenie existujúcej kapitoly na dve kapitoly – jednu o dohodách o štandardizácii (kapitola 7) a druhú o štandardných podmienkach (kapitola 8).

4.6. Dohody o udržateľnosti (kapitola 9)

- 20. V prípade horizontálnych usmernení sa navrhuje kapitola o dohodách o udržateľnosti. V tejto kapitole sa navrhuje vymedzenie dohôd o udržateľnosti a vysvetľuje sa, v akých prípadoch by takéto dohody nepatrili do rozsahu pôsobnosti článku 101 ods. 1. V predmetnej kapitole sa takisto navrhujú usmernenia k tomu, ako sa budú dohody o udržateľnosti posudzovať v prípade, že patria do rozsahu pôsobnosti uvedeného ustanovenia, a ako môžu splniť podmienky na udelenie individuálnej výnimky podľa článku 101 ods. 3.
- 21. Navrhuje sa venovať osobitnú pozornosť tým dohodám, v ktorých sa stanovujú normy udržateľnosti, keďže sa očakáva, že ide o najčastejšiu formu spolupráce zameranej na plnenie cieľov v oblasti udržateľnosti a pretože normy udržateľnosti sa odlišujú od typov technologických noriem uvedených v kapitole 7.
